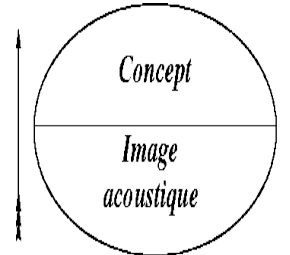

σημείο = σημαίνον («ακουστική εικόνα») | **σημαινόμενο** («ιδέα, έννοια»)
 (Saussure, *Μαθήματα Γενικής Γλωσσολογίας*, 99 κ.ε.)

1. Αυθαίρετο του σημείου
2. Γραμμικότητα του σημαίνοντος (αλλά και ιεράρχηση γραμματικών μονάδων)
3. Αμετάβλητο και μεταβλητό του σημείου
4. Ασυνέχεια των γλωσσικών μονάδων

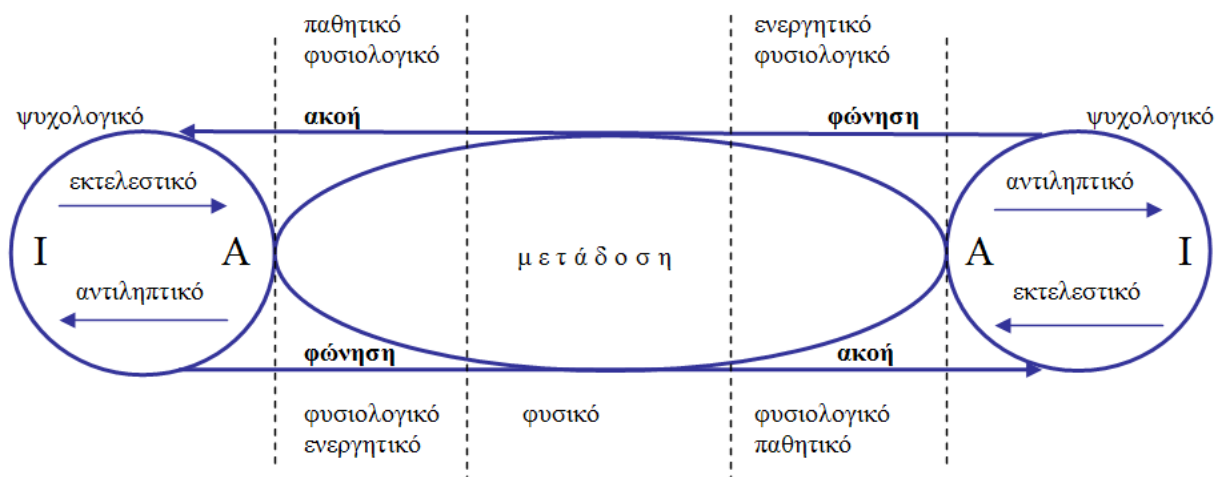
Η διπλή άρθρωση του λόγου

«Η ‘πρώτη άρθρωση’ του λόγου είναι αυτή κατά την οποία κάθε δεδομένο της εμπειρίας που έχουμε να μεταδώσουμε, κάθε ανάγκη μας που επιθυμούμε να γνωστοποιήσουμε στον άλλο αναλύονται σε μια σειρά από μονάδες που καθεμιά έχει μια φωνητική μορφή και μια έννοια. ... Αντιλαμβάνεται κανείς τι οικονομία αντιπροσωπεύει αυτή η πρώτη άρθρωση: ... μερικές χιλιάδες μονάδων, ... που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ευρύτατους συνδυασμούς, μας επιτρέπουν να μεταδώσουμε πολύ περισσότερα πράγματα απ’ ό,τι θα μας επέτρεπαν εκατομμύρια άναρθρες κραυγές διαφορετικές μεταξύ τους. Καθεμιά από τις μονάδες της πρώτης άρθρωσης παρουσιάζει ... ένα νόημα και μια φωνητική μορφή. Δεν είναι δυνατό να αναλυθεί σε μικρότερες διαδοχικές μονάδες που να έχουν νόημα ... Μπορεί όμως η φωνητική μορφή ν’ αναλυθεί σε διαδοχικές μονάδες ... Είναι αυτή που θα ονομάσουμε ‘δεύτερη άρθρωση’.» (André Martinet, *Στοιχεία γενικής γλωσσολογίας*, 9-11)

α'	β'
σημεία (μονήματα)	φωνήματα

Πόσες αρθρώσεις έχουν οι παρακάτω κώδικες/σημεία;

«Κύκλωμα της ομιλίας»

«Λειτουργίες της γλωσσικής επικοινωνίας»

ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ		
ΑΠΟΣΤΟΛΕΥΣ	ΜΗΝΥΜΑ ΕΠΑΦΗ ΚΩΔΙΚΑΣ	ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ
ΑΝΑΦΟΡΙΚΗ		
ΣΥΓΚΙΝΗΣΙΑΚΗ	ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΦΛΗΤΙΚΗ	ΒΟΥΛΗΤΙΚΗ
ΜΕΤΑΓΛΩΣΣΙΚΗ		

Για μελέτη: F. de Saussure και E. Benveniste για τη φύση του γλωσσικού σημείου· F. de Saussure, *Μαθήματα*, 40 κ.ε., για το κύκλωμα της ομιλίας· L. Prieto, *Μηνύματα και σήματα*, 223-236, για ταξινομήσεις των σημειωτικών κωδίκων· R. Jakobson, «Γλωσσολογία και ποιητική» (για τις λειτουργίες της γλωσσικής επικοινωνίας).

Σχολιάστε:

☞ «Νοηματική» γλώσσα θεωρείται η γλώσσα στην οποία το «σημαίνουν», δηλαδή η λέξη, και το «σημαινόμενο», δηλαδή αυτό που η λέξη εκφράζει (πράγμα, ιδέα, κατάσταση, έννοια), έχουν μεταξύ τους πρωτογενή σχέση. Ενώ «σημειολογική» είναι η γλώσσα στην οποία αυθαιρέτως ορίζεται ότι το α «πράγμα» (σημαινόμενο) εννοείται με το α (σημαίνουν). Π.χ. δημοκρατία: δῆμος=λαός+κρατώ / democracy [...] Με άλλα λόγια, η Ελληνική είναι η μόνη γλώσσα της οποίας οι λέξεις έχουν «πρωτογένεια», ενώ σε όλες τις άλλες οι λέξεις είναι συμβατικές, δηλαδή σημαίνουν κάτι απλά επειδή έτσι συμφωνήθηκε μεταξύ εκείνων που τη χρησιμοποιούν.[...] Οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές θεωρούν την Ελληνική Γλώσσα «μη οριακή», δηλαδή ότι μόνο σε αυτή δεν υπάρχουν όρια και γι αυτό είναι αναγκαία στις νέες επιστήμες όπως η Πληροφορική, η Ηλεκτρονική, η Κυβερνητική και άλλες. Αυτές οι επιστήμες μόνο στην ελληνική γλώσσα βρίσκουν τις νοητικές εκφράσεις που χρειάζονται, χωρίς τις οποίες η επιστημονική σκέψη, σύμφωνα με ορισμένους ειδικούς της Πληροφορικής, αδυνατεί να προχωρήσει. (σε πολλές ιστοσελίδες)

☞ πβ. Β. Κιντή, «Ρέοντας εντός του εντέρου», 2008: [Ο Υπουργός Παιδείας κ. Ευριπίδης Στυλιανίδης] έφερε δε ως παράδειγμα που δείχνει, υποτίθεται, την «πρωτογενή σχέση» (sic) ανάμεσα σε σημαίνουν και σημαινόμενο στη «νοηματική» ελληνική γλώσσα τη λέξη «έντερο» που σημαίνει, όπως είπε, «εντός ρέω» (!) Η σύγχυση, νομίζω, σχετικά με την ετυμολογία, τη σημασιολογία, τη σημειολογία κ.λπ. είναι προφανής.